

Sygn. akt I ACa 206/16

Sygn. akt I ACz 297/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Walentyna Łukomska-Drzymała
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Bogdan Radomski
Protokolant	prot. sądowy Agnieszka Zdanowicz - Martyna

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2016 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa W. G.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w R.

o ustalenie nieistnienia uchwał

na skutek apelacji pozwanej Spółdzielni od wyroku Sądu Okręgowego wR.

z dnia 22 października 2015 r. i zażalenia powoda na postanowienie o kosztach procesu zawarte w tym wyroku, sygn. akt I C 176/13

I. z apelacji pozwanej zmienia w całości zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala i zasądza od W. G. na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w R. 197 [sto dziewięćdziesiąt siedem] zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. oddala zażalenie powoda;

III. zasądza od W. G. na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w R. 335 [trzysta trzydzieści pięć] zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w R. od W. G. 200 [dwieście] zł tytułem brakującej części opłaty sądowej od apelacji.

I A Ca 206/16

I A Cz 297/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 października 2015r. Sąd Okręgowy w Radomiu po rozpoznaniu sprawy z powództwa W. G. przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w R. o ustalenie nieistnienia lub stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej nr (...) /2007 i uchwały Zebrania Przedstawicieli (...) Spółdzielni Mieszkaniowej nr (...) /2005 ustalił nieistnienie obydwu uchwał i zasądził od pozwanej Spółdzielni na rzecz powoda 397 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W pozwie z dnia 31 stycznia 2013 roku powód wnosił o ustalenie nieistnienia uchwały Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej nr (...) /2007 z dnia 27 czerwca 2007r. podjętej w sprawie zatwierdzenia Regulaminu opłat za c.o., dostawę wody i odprowadzenie ścieków, bądź stwierdzenia jej nieważności

W piśmie z dnia 16 maja 2014 roku powód rozszerzył powództwo i wniósł o ustalenie nieistnienia także uchwały nr 5/2005 z dnia 13 maja 2005r. Zebrania Przedstawicieli (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w R., podjętej w przedmiocie wyboru członków Rady Nadzorczej.

Zdaniem powoda uchwała Rady Nadzorczej została podjęta przez nieuprawnione osoby, gdyż Zebranie Przedstawicieli, na którym osoby te zostały powołane na członków Rady Nadzorczej, zostało nieprawidłowo zwołane przez W. P. jako prezesa Spółdzielni. Jednakże wyrokiem Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 28 października 2009 roku [sygn. akt I C 1374/08] uchwała Rady Nadzorczej z dnia 30 grudnia 2003r., nr (...), o wyborze W. P. na stanowisko Prezesa Spółdzielni, została uznana za nieistniejącą. Z tego względu obydwie uchwały w ocenie powoda należy uznać za nieistniejące.

Sąd Okręgowy ustalił, że uchwałą nr (...) z dnia 27 czerwca 2003 roku Zebranie Przedstawicieli pozwanej Spółdzielni wybrało członków Rady Nadzorczej pozwanej. W dniu 30 grudnia 2003 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę nr (...) w sprawie powołania W. P. na stanowisko Prezesa Zarządu pozwanej Spółdzielni (k. 6).

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2004 roku Sąd Okręgowy w Radomiu uchylił uchwałę Zebrania Przedstawicieli (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w R. z dnia 27 czerwca 2003 roku nr (...) w sprawie wyboru członków Rady Nadzorczej (akta sprawy o sygn. IC 974/03, k. 144).

Prezes Zarządu pozwanej Spółdzielni (...) zwołał Zebranie Przedstawicieli pozwanej, które w dniu 13 maja 2005 roku podjęło uchwałę nr (...) w sprawie wyboru nowych członków Rady Nadzorczej.

W dniu 27 czerwca 2007 roku ta Rada Nadzorcza podjęła uchwałę nr (...) w sprawie zatwierdzenia regulaminu rozliczania kosztów energii cieplnej dla celów centralnego ogrzewania i centralnej ciepłej wody oraz dostawy wody i odprowadzania ścieków w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (k. 22).

Wyrokiem z dnia 28 października 2009 roku Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny po rozpoznaniu sprawy z powództwa C. C. i D. G. przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej ustalił nieistnienie uchwały nr (...) z dnia 30 grudnia 2003 roku Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w R. w sprawie wyboru W. P. na stanowisko Prezesa Spółdzielni (wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 28 października 2009 roku w sprawie IC 1374/08 k. 7).

Powyższy stan faktyczny wynikał z dokumentów załączonych do akt niniejszej sprawy i dokumentów znajdujących się w aktach spraw IC 974/03, IC 1356/07, IC 1374/08.

Sąd uznał roszczenie za uzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. W ocenie Sądu powód posiada interes prawny w ustaleniu nieistnienia przedmiotowych uchwał, ze względu na utrzymywanie się niepewności prawa co do wyboru członków Rady Nadzorczej i podejmowanych przez nią uchwał.

W ocenie Sądu przesądzenie o legalności uchwały nr (...) Zebrania Przedstawicieli o wyborze członków Rady Nadzorczej przesądzało o legalności uchwały nr (...) Rady Nadzorczej w sprawie zatwierdzenia Regulaminu opłat za c.o., dostawę wody i odprowadzenie ścieków.

Sąd wskazał, że w doktrynie i orzecznictwie ukształtowało się pojęcie uchwały nieistniejącej, które dotyczy szczególnie drastycznych uchybień, jakich dopuszczono się przy podejmowaniu uchwały tak, że w ogóle nie można mówić, że doszło do wyrażenia woli przez organ podmiotu korporacyjnego. Przykładem takiej uchwały nieistniejącej jest uchwała podjęta gdy posiedzenie organu zostało samorzutnie zwołane przez grupę członków bez zachowania wymaganej procedury albo uchwała została podjęta przez organ nieistniejący (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2013 roku, I CSK 382/12, opubl. Lex numer 1318295).

W dniu 27 czerwca 2003 roku Zebranie Przedstawicieli pozwanej Spółdzielni podjęło uchwałę nr (...) dotyczącą wyboru członków Rady Nadzorczej pozwanej. Ponieważ uchwała ta została uchylona wyrokiem tutejszego Sądu z dnia 25 czerwca 2004 roku, w sprawie o sygn. akt IC 974/03, członkowie Rady Nadzorczej pozwanej nie zostali prawidłowo wybrani, a więc istniały braki w składzie Rady Nadzorczej uniemożliwiające jej działanie.

Natomiast wyrokiem z dnia 28 października 2009 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt IC 1374/08, Sąd ustalił nieistnienie uchwały nr (...) Rady Nadzorczej pozwanej z dnia 30 grudnia 2003 roku, dotyczącej powołania W. P. na stanowisko Prezesa Zarządu pozwanej.

Z tych względów Sąd Okręgowy uznał, że pełniący funkcję Prezesa Zarządu pozwanej Spółdzielni (...) nie miał legitymacji do zwołania Zebrania Przedstawicieli pozwanej, które w dniu 13 maja 2005 roku podjęło zaskarżoną uchwałę nr (...) w sprawie wyboru członków Rady Nadzorczej pozwanej.

W konsekwencji uznał, że Zebranie Przedstawicieli pozwanej Spółdzielni zostało zwołane na dzień 13 maja 2005 roku bez zachowania wymaganej procedury, przez osobę nieuprawnioną. Skoro tak, to członkowie Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni nie zostali wybrani w sposób prawidłowy. Sąd uznał, że Rada Nadzorcza jako organ nieistniejący nie posiadała uprawnienia do podjęcia uchwały nr (...) z dnia 27 czerwca 2007 roku w sprawie Regulaminu rozliczania kosztów energii cieplnej dla celów centralnego ogrzewania i centralnej ciepłej wody oraz dostawy wody i odprowadzania ścieków w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej.

Na tej podstawie Sąd uznał, że uchwała podjęta przez Radę Nadzorczą, której członkowie zostali wadliwie powołani, gdyż Zgromadzenie Przedstawicieli, na którym zostali powołani było zwołane przez osobę wykonującą obowiązki Prezesa Spółdzielni, która Prezesem Spółdzielni nie była, skutkuje uznaniem uchwały Zebrania Przedstawicieli i Rady Nadzorczej wybranej na Zebraniu Przedstawicieli za uchwały nieistniejące.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Na zasądzone koszty procesu złożyły się opłata od pozwu w kwocie 200 złotych, wynagrodzenie ustanowione w sprawie pełnomocnika – radcy prawnego w kwocie 180 złotych zgodnie ze stawką przyjętą w § 10 ust. 1 pkt 1 w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. 2013r. poz. 490) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana Spółdzielnia, która zaskarżyła wyrok Sądu pierwszej instancji w całości i zarzucała Sądowni:

1. naruszenie prawa materialnego tj. 189 k.p.c. w z w. art. 38 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że skoro Zebranie Przedstawicieli pozwanej Spółdzielni zostało zwołane na dzień 13 maja 2005r. bez zachowania wymaganej procedury, to tym samym członkowie Rady Nadzorczej nie zostali wybrani w sposób prawidłowy, a w konsekwencji Rada Nadzorcza jako organ nieistniejący nie posiadała uprawnienia do podjęcia uchwały nr (...) z dnia 27 czerwca 2007r.,

podczas gdy uchybienie proceduralne dotyczące zwołania ww. Zebrania Przedstawicieli nie powoduje wadliwości samego Zebrania Przedstawicieli i członkowie Rady Nadzorczej zostali na nim wybrani skutecznie, przez co podjęte przez nich dalsze czynności, w tym podjęcie uchwały nr (...)z 2007r. było prawidłowe,

2. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie wadliwego uzasadnienia orzeczenia, bez jakiegokolwiek odniesienia się do argumentacji podnoszonej w toku postępowania przez pozwaną, a w szczególności brak wskazania przyczyny, dlaczego uchybienie w zwołaniu Zebrania Przedstawicieli (...) stanowiło zdaniem Sądu na tyle poważne uchybienie, że skutkowało ustaleniem nieistnienia przedmiotowych uchwał.

Pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I instancję, wg norm przepisanych oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za instancję odwoławczą wg norm przepisanych. Ewentualnie wносиła o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie co do kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Powód wносиł o oddalenie apelacji a ponadto powód wniósł zażalenie na zawarte w wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu i wносиł o jego zmianę i podwyższenie zasądzonej z tego tytułu na rzecz powoda kwoty do 597 zł., gdyż zasądzona kwota nie uwzględniała uiszczonej przez powoda opłaty od rozszerzonego powództwa w kwocie 200zł.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja jest uzasadniona.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2005 r., w sprawie V CK 488/04 Sąd Najwyższy wskazał, że uznanie uchwały organów spółdzielni za nieistniejącą jest tożsame z oceną, że do podjęcia uchwały przez organ kolegialny osoby prawnej w ogóle nie doszło. Z tego względu o nieistniejącej uchwale organu spółdzielni można mówić, tylko wtedy gdy występują podstawowe uchybienia w zakresie elementów konstytuujących uchwałę, a więc np. niezwołanie walnego zgromadzenia lub zebrania przedstawicieli, brak wymaganej w ustawie lub statucie do podjęcia uchwały większości głosów i im podobne braki. Są to zatem tego rodzaju wady, które wykluczają twierdzenie, że uprawniony do składania oświadczeń woli podmiot złożył oświadczenie woli. Nie każde jednak naruszenie prawa przy składaniu oświadczenia woli przez organ spółdzielni daje podstawę do uznania jego uchwały za nieistniejącą. Skutek nieistnienia uchwały organu spółdzielni zachodzi tylko wówczas gdy wada, którą jest dotknięta uchwała ma charakter kwalifikowany i dotyka elementów konstytuujących uchwałę.

W wyroku z dnia 24 września 2003 r. sygn. I PK 336/02 (publikowanym OSNP 2004/18/314) Sąd Najwyższy przyjął, iż zwołanie posiedzenia rady nadzorczej przez osobę nieuprawnioną, ale w sytuacji, gdy wniosek stosownej liczby członków do zwołania takiego posiedzenia oblił, jest uchybieniem, ale nie przesądzającym o nieistnieniu uchwały.

W doktrynie wskazuje się jako jeden z przypadków uchwały nieistniejącej podjęcie uchwały przez przypadkowo spotykających się wspólników spółki prawa handlowego, gdyż w takim wypadku brak zgromadzenia wspólników, jako że nie zostało ono zwołane i przeciwstawia się temu sytuację, gdy zgromadzenie nie zostało prawidłowo zwołane, kiedy to nie można uznać uchwały za nieistniejącą, a jedynie domagać się jej uchylenia. Przy czym za wadliwe zwołanie uznaje się zwołanie zgromadzenia przez osobę nieuprawnioną. Niemniej wadliwość nie skutkuje uznaniem jej nieistnienia. Zwolennicy tego poglądu przypisują charakter zgromadzenia tym posiedzeniom wspólników (akcjonariuszy, członków spółdzielni), które zwołane zostały w celu podejmowania uchwał, nawet wówczas, gdy zaproszenie pochodzi od nieuprawnionego organu lub osoby. Do takiego też poglądu nawiązuje uzasadnienie powołanego wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2003 r. Stanowisko doktryny w tym przedmiocie nie jest jednak jednolite.

Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko wyrażane w przytoczonym orzecznictwie i poglądach doktryny, z którego wynika, że zwołanie walnego zgromadzenia członków spółdzielni lub zebrania przedstawicieli przez osobę lub organ nieuprawniony, należy wprawdzie uznać za wadliwość jego zwołania, jednakże nie dającą podstawy do uznania uchwał

podjętych przez wadliwie zwołany organ spółdzielni, za nieistniejące. Mogą one jedynie prowadzić do ich uchylenia na podstawie art. 42 § 2 prawa spółdzielczego.

W takim wypadku teza o podstawowym braku w zakresie elementów konstytuujących uchwały nie ma uzasadnienia, gdyż nie mamy do czynienia z wyrażeniem woli przez przypadkowych członków spółdzielni, lecz przez osoby uprawnione do uczestnictwa w zebraniu przedstawicieli jako organie spółdzielni, zwołanym w celu podejmowania uchwał.

Z tych względów brak jest uzasadnionej podstawy do uznania za nieistniejącą uchwały Zebrania Przedstawicieli z dnia 13 maja 2005r. w sprawie wyboru członków Rady Nadzorczej Spółdzielni. W konsekwencji nie ma jakichkolwiek podstaw do uznania za nieistniejącą uchwałę Rady Nadzorczej podjętą w składzie wybranym na zebraniu Przedstawicieli w dniu 13 maja 2005r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił i na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc obciążył powoda kosztami procesu, na które złożyły się koszty zastępstwa prawnego pozwanego wraz z opłatą od pełnomocnictwa.

Wobec uwzględnienia apelacji w całości Sąd na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc zasądził od powoda koszty procesu, na które złożyły się opłata od apelacji i koszty zastępstwa prawnego przed Sądem Apelacyjnym.

Ze względu na to, że powód wnosił o ustalenie nieistnienia dwóch uchwał, a pozwany skarżył wyrok w całości opłata od apelacji winna wynosić 200zł zgodnie z art. 27 pkt 8 uksc w zw. z art. 18 ust. 2² uksc. Wobec uwzględnienia apelacji w całości Sąd nakazał pobrać od powoda brakującą część opłaty sądowej od apelacji w kwocie 200zł.

Wobec uwzględnienia apelacji i zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji zażalenie powoda na zawarte w wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu jest całkowicie nieuzasadnione, gdyż to powód przegrał sprawę i jest zobowiązany z mocy art. 98 § 1 i 3 kpc zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszt procesu. Z tych względów Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie powoda na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc.